

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FAKULTA TĚLESNÉ VÝCHOVY A SPORTU

Kvantitativní analýza útočné fáze hry „A“ týmu Nizozemska na ME 2008 ve fotbale

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí bakalářské práce

PhDr. Mario Buzek, Csc

Vypracoval

Jan Kokštejn

Srpen 2009

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracoval zcela samostatně za pomoci pouze uvedené literatury.

Touto cestou bych rád poděkoval PhDr. Mario Buzkovi, Csc za odborné vedení, cenné informace a ochotu při zpracování a tvorbě této bakalářské práce. Dále také děkuji své rodině za podporu po celou dobu mého studia na FTVS UK.

Praha, 2009

Jan Kokštejn

Souhlasím a svoluji k zapůjčení této bakalářské práce ke studijním účelům. Prosím o vedení přesné evidence vypůjčovateli, kteří musejí řádně citovat pramen převzaté literatury.

Jméno a příjmení	Adresa	Číslo OP	Číslo výpůjčky

ABSTRAKT

Nejenom pro tvorbu nových trendů ve světovém fotbale, ale také k mnoha dalším účelům jsou detailně analyzovány jednotlivé zápasy na různých výkonnostních úrovních. Zápasy na vrcholných turnajích jako jsou Mistrovství Světa či jednotlivých kontinentů patří do detailních rozborů v první řadě. I v naší práci jsme se proto zaměřili na analýzu hry týmu Nizozemska na ME 2008, protože tento tým svou ofenzivní kvalitou bezesporu patřil a patří do světové špičky.

Hlavním cílem bakalářské práce byla kvantitativní analýza útočné fáze hry fotbalového „A“ týmu Nizozemska na ME 2008. Kvantitativní analýza útočné fáze hry vyplívá z podstaty útočných herních systémů, útočných kombinací a útočných herních činností jednotlivce.

Na základě nepřímého sledování (videozáznamu) byla zaznamenávána data do předem připraveného, originálně vytvořeného kategoriálního systému.

Za nejpodstatnější charakteristiky naší analýzy považujeme zjištění týkající se typu vedení útočného systému a jeho úspěšnosti, typu hráčů z hlediska hráčských rolí při zakončení a při produkci finální přihrávky. Dále také způsoby vedení útoku vzhledem k využití jednotlivých prostor hrací plochy, počet dotyků při zakončení či herní prostor z hlediska nejčastějšího zakončování útočných akcí.

V této práci se potvrdila hypotéza 1 uvádějící, že v průběhu zápasů bude mít nejvyšší zastoupení z hlediska útočných herních systémů postupný útok. Avšak vysoké procento bylo zaznamenáno při využívání útočného systému rychlého protiútoky, což potvrzuje slova odborníků, kteří o rychlém protiútoky mluví jako o silné zbrani současného fotbalu. Současný trend co nejrychlejšího řešení přechodové fáze hry, zejména z obrany do útoku tento útočný systém jednoznačně upřednostňuje.

Hypotéza 2 uvádějící, že nejvyšší četnost zakončení bude uskutečněno ze střední a dlouhé vzdálenosti se v našem výzkumu také potvrdila. Na základě souhrnné analýzy všech zápasů jsme zjistili, že zakončení z této vzdálenosti tvořilo celkem 55%.

V naší práci se však nepotvrdila hypotéza 3 uvádějící, že úspěšné útočné akce budou nejčastěji zakončovány hráčem z jednoho či maximálně dvou doteků. Největší procentuální zastoupení (39%) tak mělo zakončení z 3 a více dotyků s míčem.

Obsah

1. Úvod	7
2. Teoretická část	9
2.1 Sportovní a herní výkon a jeho struktura ve fotbale.....	9
2.1.1 <i>Individuální herní výkon (IHV)</i>	9
2.1.2 <i>Týmový herní výkon (THV)</i>	10
2.2. Fáze hry.....	10
2.2.1. <i>Obranná fáze hry</i>	10
2.2.2. <i>Útočná fáze hry</i>	10
2.3. Obsah hry	11
2.4. Útočné herní systémy (HS).....	12
2.4.1. <i>Systém postupného útoku</i>	13
2.4.2. <i>Systém rychlého protiútoku</i>	13
2.4.3. <i>Systém kombinovaného útoku</i>	14
2.5. Charakteristika ME 2008.....	14
2.6. Charakteristika týmu Nizozemska na ME 2008.....	15
3. Výzkumná část	16
3.1. Cíl práce	16
3.2. Dílčí cíle.....	16
3.3. Hypotézy	16
3.4. Úkoly práce.....	17
3.5. Metodika	17
3.5.1. <i>Design výzkumu</i>	17
3.5.2. <i>Výzkumný soubor</i>	17
3.5.3. <i>Metody sběru dat</i>	17
3.5.4. <i>Pozorované jevy a tvorba kategoriálního systému</i>	18
4. Výsledková část	23
4.1. Zápas č. 1	23
4.1.1. <i>Analýza útočné fáze</i>	24
4.2. Zápas č. 2	26
4.2.1. <i>Analýza útočné fáze</i>	27
4.3. Zápas č. 3	29
4.3.1. <i>Analýza útočné fáze</i>	30

4.4.	Zápas č. 4	32
4.4.1.	<i>Analýza útočné fáze</i>	33
4.5.	Souhrnná analýza zápasů 1 až 4.....	36
5.	Závěrečná část	38
5.1.	Diskuse.....	38
5.2.	Závěr	41
6.	Seznam použité literatury.....	42

1. Úvod

Mezi nejvýznamnější fotbalové události ve fotbale bezesporu patří Mistrovství Světa (MS) a Mistrovství Evropy (ME) dospělých. Těchto vrcholných turnajů se vždy účastní pouze týmy, které projdou dlouhou a náročnou kvalifikací na tyto turnaje. Můžeme tedy konstatovat, že se vždy jedná o ty nejlepší týmy.

Oba tyto vrcholné turnaje se konají ve čtyřletých periodách a veškeré ladění sportovní formy týmů směřuje právě k nim. Zmíněné turnaje jsou s jistotou základem tvorby nových trendů a směrů ve fotbale, které jsou odborníky vždy detailně mapovány a vyhodnocovány po jejich uplynutí. Nové trendy jsou samozřejmě přejímány dalšími kluby, trenéry a to ne pouze na úrovni dospělých hráčů.

Fotbal je od svého počátku spojen s touhou po co největším počtu gólů, po kterém prahnou nejen samotní trenéři a hráči, ale též miliony fanoušků, televizních diváků a všichni ostatní příznivci fotbalu.

Uplynulé ME 2008 pořádané společně Švýcarskem a Rakouskem přineslo pojetí fotbalu, které podle odborníků chybělo na MS 2006, a po kterém UEFA (Unie Evropských Fotbalových Asociací) již několik let marně volá, neboli „návrat k ofenzivnímu pojetí fotbalu“. Padlo zde mnoho gólů a k vidění bylo mnoho pohledných útočných akcí s mnoha gólovými šancemi. Pro oko diváka, fanouška fotbalu zjevně to po čem touží při sledování fotbalu, pro oko fotbalového odborníka, experta jistě také zajímavá podívaná, ale především skryté možnosti toho, jak fotbal dokáže být ofenzivní, útočně laděný a plný šancí k tomu strhnout vítězství na svou stranu.

Tyto velké turnaje jsou podrobovány mnoha analýzám, které přinášejí nové poznatky pro rozvoj zejména nových trendů ve fotbale, zkvalitňují a rozvíjejí strategie a taktické směry, kterými se fotbal ubírá.

Analýza zápasů je námětem i pro tuto naši práci, pomocí které se budeme snažit analyzovat a získat cenné informace týkající se útočné hry týmu Nizozemska na ME 2008. Tento tým byl před ME 2008 pasován do role jednoho z favoritů, byl velmi silný a velmi ofenzivně laděný, o čemž vypovídá i soupiska jmen hráčů na tomto turnaji.

S výjimkou roku 2002 se Nizozemsko kvalifikovala na všechny další MS nebo ME a na většině z nich došlo velmi daleko. Na ME 1992 vypadlo v semifinále na penalty s pozdějšími vítězi z Dánska, na MS 1994 ve čtvrtfinále prohrálo 2:3 s pozdějšími vítězi Brazilci, na ME 1996 podlehl na penalty Francii ve čtvrtfinále, na MS 1998 se do finále nedostalo jen kvůli semifinálové penaltové prohře s Brazilci. Zajímavé bylo i domácí semifinále ME 2000, které

pořádalo společně s Belgií. Až na penalty prohrálo Nizozemsko s Itálií, která paradoxně hrála od prvního poločasu o desíti. A konečně na ME 2004 prohráli těsně 2:1 v semifinále s domácím Portugalskem po velmi vyrovnaném průběhu hry.

Tyto postřehy nás vedou k výběru tématu bakalářské práce, kde cílem této práce je provést kvantitativní analýzu útočné fáze hry „A“ týmu Nizozemska na ME 2008.

2. Teoretická část

2.1. Sportovní a herní výkon a jeho struktura ve fotbale

Choutka, Dovalil (1991) obecně definují sportovní výkon jako aktuální projev specializovaných schopností sportovce (výsledek adaptace) v uvědomělé činnosti zaměřené na řešení pohybového úkolu, který je vymezen pravidly daného sportovního odvětví. Sportovní výkony se realizují ve specifických pohybových činnostech, jejichž obsahem je řešení úkolů, které jsou vymezeny pravidly příslušného sportu a v nichž sportovec usiluje o maximální uplatnění výkonových předpokladů (*Dovalil a kol* 2002). Sportovní výkon je tedy výsledným projevem výkonnostního rozvoje sportovce, který je ovlivňován vrozenými dispozicemi, tréninkovým procesem a vlivem přírodního a sociálního prostředí.

V kolektivních a sportovních hrách chápe Táborský a kol. (1989) sportovní výkon jako realizaci individuálních a skupinových činností hráčů v ději utkání, které jsou charakterizované mírou plnění herních úkolů.

Votík (2001) uvádí, že výkon hráče i týmu je podmíněn tzv. dispozičními a situačními faktory. Dispoziční faktory jsou podle něj podmíněny předpoklady každého jednotlivce k hernímu výkonu. Jedná se o úroveň pohybových schopností, herních dovedností, kvalitu centrálního nervového systému (CNS), psychické procesy, osobnostní a somatické předpoklady. Situační faktory vyplývají z vnějších podmínek, ve kterých je výkon realizován.

Ve fotbale rozlišujeme individuální herní výkon (IHV) a týmový herní výkon (THV).

2.1.1. Individuální herní výkon (IHV)

Navara a kol. (1986) uvádějí, že herní výkon hráče se projevuje schopností řešit herní situace jak individuálně, tak kolektivně za využití kondičních, technických, taktických a psychických předpokladů.

Dobry (1988) charakterizuje individuální herní výkon jako sumu herních dovedností realizovanou hráčem v utkání. Votík (2001) doplňuje, že obsahem těchto herních dovedností jsou herní činnosti jednotlivce, které se ve hře projevují v souvislé činnosti jakožto herní dovednosti.

2.1.2. Týmový herní výkon (THV)

Dobry (1988) definuje týmový herní výkon jako výkon založený na individuálních herních výkonech hráčů, které podléhají vzájemnému regulačnímu působení, které se projevuje tím, že hráči ovlivňují své chování i jednání ve prospěch celku.

THV má podle Votíka (2001) sociálně – psychologický rozměr, kde finální výkon je závislý na dynamice vztahů, sociální soudržnosti, úrovni komunikace a motivaci hráčů.

Týmový herní výkon se skládá z determinant sociálně psychologických (týmová dynamika, sociální koheze, komunikace a motivace, komunikace s trenérem) a činnostních (činnostní koheze, činnostní participace).

2.2. Fáze hry

V průběhu hry se střídají úseky, kdy mužstvo má míč pod kontrolou (v držení) a kdy míč pod kontrolou nemá. Fáze, kdy má mužstvo míč pod kontrolou se nazývá fází útočnou a naopak, jestliže míč v držení nemá, jde o fázi obrannou.

2.2.1. Obranná fáze hry

Tým míč buď ztratil, vstřelil branku, porušil pravidla či chybně přihrával. V důsledku toho má míč v držení soupeř. Tým tedy přechází z útoku do obrany, kdy tento přechod by měl být rychlý, plynulý a koordinovaný. V obranné fázi musí mužstvo do posledního hráče zaujmout obranné (defenzivní) postavení, zejména na vlastní polovině hřiště a v první řadě zabránit soupeři v rychlém průniku do svého obranného pásma. Následně se však tým bude snažit získat míč pod svou kontrolu, tzn. snaha o konstruktivní odebrání míče soupeři.

Při zaujímání obranného postavení vidí Matoušek (1973) konečnou fázi přechodu z útoku do obrany v okamžiku, kdy všichni hráči jsou na svých postech a obrana týmu je organizovaná. Choutka (1968) uvádí velmi důležité konstatování, že hráči by se měli již v průběhu hry soustředit na možnosti rychlého založení útočné akce po získání míče.

2.2.2. Útočná fáze hry

Na začátku útočné fáze dochází k získání míče pod svou kontrolu. Matoušek (1973) uvádí, že reorganizace z fáze obranné do útočné musí proběhnout velmi rychle, aby se hráči, který míč získal, vytvořili možnosti pro rychlé založení útoku. Znamená to využití jedné z možností útočného herního systému tzv. rychlého protiútoku (viz kap. 2.4.2.). Avšak po získání míče nedochází vždy k rychlému protiútoku, jelikož hráč např. vyhodnotí situaci jako rizikovou a

proto volí raději přihrávku na jistotu zpět, čímž hru uklidní a jsou tak položeny základy pro postupný útok (kap. 2.4.1.).

Primární snahou mužstva v útočné fázi je proniknutí do obranného pásma soupeře a vytvoření optimální pozice pro střelbu s následným zakončením. Důležitým bodem je zakládání útoku, které je na jedné straně pomalé, postupné a bezpečné a na druhé straně rychlé, riskantní a překvapivé.

2.3. Obsah hry

Definice obsahu herního děje je již po dlouhou dobu neměnný a proto podle Navary a kol. (1986) je obsah hry ve fotbale tvořen:

- Herními činnostmi jednotlivce (HČJ)
- Herními kombinacemi (HK)
- Herními systémy (HS)

Votík (2001) definuje HČJ jako nacvičené komplexy pohybových úkolů, které mají svou specifickou taktickou a technickou stránku a jsou podmíněny psychickou a fyzickou připraveností jedince. HK následně popisuje jako záměrnou spolupráci dvou a více spoluhráčů v časoprostorovém kontinuu, která vede k uskutečnění společného taktického záměru. HS poté zahrnují organizaci činnosti všech hráčů týmu při plnění společného cíle.

Herní činnosti jednotlivce jsou děleny:

- Útočné (výběr místa, přihrávání, zpracování míče, vedení míče a obcházení soupeře, střelba)
- Obranné (obsazování hráče s míčem, obsazování hráče bez míče, obsazování prostoru, odebírání míče)

Herní kombinace jsou děleny:

- Útočné
  - Kombinace založená na přihrávce
  - Kombinace „přihraj a běž“
  - Kombinace založená na výměně místa
- Obranné
  - Kombinace založená na vzájemném zajišťování
  - Kombinace založená na přebírání hráčů

- Kombinace založená na zesíleném bránění hráče s míčem

Herní systémy jsou děleny:

➤ Útočné

- Systém postupného útoku
- Systém rychlého protiútoku
- Systém kombinovaného útoku

➤ Obranné

- Systém zónové obrany
- Systém kombinované obrany
- Systém osobní obrany

V průběhu hry na sebe plynule navazují jednotlivé herní činnosti a situace, avšak často dochází k jejich přerušení vlivem porušení pravidel, nejčastěji některým z hráčů. Podle pravidel jsou tato přerušení následně rozehrávána jako tzv. standardní situace.

Standardní situace dělíme:

- Zahájení hry ze středu hřiště
- Brankový kop
- Vhazování míče
- Přímý volný kop
- Nepřímý volný kop
- Rohový kop
- Pokutový kop
- Míč rozhodčího

2.4. Útočné herní systémy (HS)

Útočné herní systémy úzce souvisí s cíli této práce, a proto je nezbytné se jim v samostatné kapitole detailně věnovat. Je důležité si jednotlivé systémy definovat a vymezit mezi nimi hranice pro jejich možnou identifikaci a následné zaznamenávání.

Vzhledem k tomu, co jsme zmínili o herních systémech v předcházející kapitole, lze si pod pojmem útočné HS představit organizaci činností všech hráčů týmu během útočné fáze. Činnosti jednotlivých hráčů vyplívají z hráčských funkcí v průběhu zápasu.

2.4.1. *Systém postupného útoku*

- Charakteristika – používá se ve fázích utkání, kdy je soupeřovo mužstvo kompaktně zformováno do obranné fáze hry, zejména na své vlastní polovině. Systém je založen na kombinační hře většího počtu hráčů, která klade vysoké nároky především na kvalitu útočných herních činností jednotlivce.
- Zakládání postupného útoku – platí zde pravidlo bezpečnosti, což znamená, že jestliže je hráč v okamžiku získání míče (zakládání útoku) atakován, měl by zvolit přihrávku tzv. přípravnou svému spoluhráči (např. brankář, stoper). Na hráče neklade vysoké nároky, jedná se o aktivní pohyb při výběru místa u hráčů, kteří se podílejí na založení útoku.
- Vedení postupného útoku – na hráče jsou již kladeny vyšší požadavky s cílem připravit se na vniknutí do obranného prostoru soupeře spojenou s vytvořením si pozice pro vhodné zakončení. V této fázi se uplatňuje výše zmíněná kombinační hra většího počtu hráčů.
- Zakončení postupného útoku – klade na hráče již vysoké nároky zejména z hlediska techniky zakončení (vedení míče, obcházení soupeře, střelba) ve ztížených podmínkách utkání (stres, atak soupeře). Pro přípravu zakončení jsou doporučovány křídelní prostory, sloužící pro přípravnou kombinaci a finální přihrávku.

2.4.2. *Systém rychlého protiútoku*

- Charakteristika – systém je založen na snaze mužstva co nejrychleji proniknout do soupeřova obranného prostoru, k brance a zakončit útok střelbou. Je používán zejména v těch fázích hry, kdy obrana soupeře není dostatečně zformovaná (vlivem špatného vedení útoku) a jsou v ní otevřené prostory pro rychlé vedení protiútoku.
- Zakládání rychlého protiútoku – v porovnání s postupným útokem je náročnější, kdy kvalita založení často ovlivňuje celé trvání protiútoku. Stěžejní význam zde má schopnost hráče i celého mužstva řešit rychlý protiútok ihned po získání míče. Integrované myšlení hráče je proto mimořádně významné.
- Zakončení rychlého protiútoku – na rozdíl od postupného útoku je výhodné zakončovat rychlý protiútok ze středu obranného pásma soupeře. Cílem hráčů v rychlém protiútoku je co nejrychleji se dostat do ideálního prostoru pro střelbu a zakončit.

2.4.3. Systém kombinovaného útoku

- Charakteristika – jde v podstatě o spojení postupného útoku a rychlého protiútku. Útoky v průběhu utkání nemají charakter pouze jednoho ze dvou výše popsaných typů útoků, ale navzájem se prolínají a přechází jeden v druhý. Logicky zde vyplívají dva základní typy kombinovaného útoku:
  - Útok zahájený jako postupný útok a zakončený jako rychlý protiútok
  - Útok zahájený jako rychlý protiútok a zakončený jako postupný útok

2.5. Charakteristika ME 2008

Toto ME bylo mnohými experty považováno vzhledem k útočnému pojetí hry za jedno z nejlepších mistrovství Evropy. Padlo zde 77 branek s průměrem 2,48 branky na zápas, což svědčí při dnešní propracovanosti obranných řad o opravdu velmi útočně laděném fotbalu. Odborník Buzek (2008) konstatuje, že pouze 40% branek bylo dosaženo koncovými hráči (útočníky), což je podstatně nižší číslo při porovnání s údajem minulým.

Znamená to, že góly zaznamenávají i hráči na jiných postech a při současném velkém trendu velmi ofenzivně laděných krajních obránců bude velmi zajímavé zjistit, kteří hráči se na gólech, popř. finálních přihrávkách podílejí.

Buzek (2008) dále uvádí jako klíčovou zbraň nejlepších týmů na ME 2008 „kreativní plynulou kombinační hru“. Jedná se zde o progresivní útočné modely s převahou kolmých přihrávek, které však byly vysoce účinné. Tento model hry uplatňovali především týmy Španělska, Nizozemí či Portugalska. Při tomto modelu hry nešlo pouze o držení míče pod kontrolou, ale hráči vědomě vstupovali do rizikových řešení s cílem dostat se do střeleckých pozic a zakončovat co nejčastěji.

Podstatnou změnou podle odborníků bylo nahrazení destruktivního rozbíjení soupeřovy hry tvořivostí, rychlou kombinací, sázkou na vlastní hru a kolektivní pracovitost jak v útočné, tak v obranné fázi. Pomocí tomu byl jistě i nový typ týmového rozestavení 4-5-1 (nebo též 4-2-3-1). Stěžejní je zde pětičlenná záložní řada s 2 až 3 ofenzivně laděnými hráči. Například v týmu Španělska se při rozestavení 4-5-1 objevil v středové, pětičlenné záloze pouze jeden jasně defenzivní hráč, což svědčí o vysoce laděné ofenzivní fázi hry při doplňování jednoho útočníka až čtyřmi členy záložní řady. Právě ofenzivně laděné rozestavení 4-5-1 označil Andy Roxburgh, předseda Technické komise UEFA, jako podstatu skvělého turnaje s atraktivním fotbalem, kterým ME 2008 bezesporu bylo. Buzek (2008) však stejně jako mnozí experti uvádí, že přes podobnost a šablonovitost jednotlivých rozestavení jsou a budou nejdůležitější determinantou úspěchu elitního fotbalu „individuální kvality hráčů“.

ME 2008 bylo též považováno za jedno z nejnáročnějších a výsledkem toho je nově používaný termín „turbofotbal“. Odborníci tento termín vysvětlují jako větší rychlost kombinace, protiútoků, vertikálních pasů, které jsou podstatné při zakončování akcí. Následkem toho bylo i klíčové postavení a vysoký význam rychlého protiútoků, jakožto útočného herního systému, po kterém dle statistik UEFA padlo 35% všech branek.

2.6. Charakteristika týmu Nizozemska na ME 2008

Těsně před turnajem byl tento tým odborníky pasován mezi největší favority. Základní skupina, do které bylo Nizozemsko naloženo společně s Itálií, Francií a Rumunskem byla po právu označována skupinou „smrti“. Nizozemci však touto skupinou prošli až s neuvěřitelnou lehkostí a po výhrách 4:1 s Francií, 3:0 s Itálií a 2:0 s Rumunskem postoupili suverénně z prvního místa se záviděníhodným skóre 9:1. Ve čtvrtfinále však prohráli s týmem Ruska až v nastaveném čase a s turnajem se tak museli předčasně rozloučit.

Přesto však patřil tým Nizozemska a jeho předváděná hra k nejvýznamnějším událostem ME 2008. Z hlediska jednotlivých postů byl tým Nizozemska velmi silný, s vysokou mírou kreativity a rychlosti v útočné fázi hry, často podporovanou tlakem z pozic krajních obránců. Vynikající a častá střelba byla finálním produktem útočné aktivity. Nizozemsko zvolilo na turnaji rozestavení 4-5-1, čímž upustili od rozestavení 4-3-3, jež uplatňovali řadu let. V záložní řadě byli dva štítovní a tři ofenzivní hráči, kteří na hrotu podporovali hrotového útočníka a až ve čtyřech útočících hráčích se tak často dostávali do zakončení.

Slabinou však podle odborníků byla propustnost obranné řady, kdy gólman likvidoval řadu soupeřových šancí.

3. Výzkumná část

3.1. Cíl práce

Hlavním cílem práce je kvantitativní analýza útočné fáze hry fotbalového „A“ týmu Nizozemska na ME 2008. Kvantitativní analýza útočné fáze hry vyplívá z podstaty útočných herních systémů, útočných kombinací a útočných herních činností jednotlivce a je detailně nastíněna dílčími cíli.

3.2. Dílčí cíle

1. Analyzovat typ útočného herního systému
2. Analyzovat způsob vedení útočného herního systému
3. Analyzovat úspěšnost útoku
4. Analyzovat prostor zakončení útoku
5. Analyzovat způsob zakončení
6. Analyzovat typ zakončujícího hráče
7. Analyzovat hráče vytvářejícího finální přihrávku

3.3. Hypotézy

Hypotéza 1. *

Předpokládáme, že největší zastoupení z hlediska typu útočného herního systému bude mít postupný útok a bude výrazně více zastoupen v porovnání s rychlým protiútokem.

Hypotéza 2. *

Předpokládáme, že celkově procentuálně největší zastoupení bude mít zakončení ze střední a dlouhé vzdálenosti.

Hypotéza 3. *

Předpokládáme, že úspěšné útočné akce budou nejčastěji zakončovány hráčem z jednoho či maximálně dvou doteků.

* (hypotézy budou vždy zhodnoceny jak vzhledem k jednotlivým zápasům, tak vzhledem k souhrnným výsledkům ze všech čtyř zápasů).

3.4. Úkoly práce

1. Vyhledat a provést teoretický rozbor literatury
2. Stanovit cíle a hypotézy práce
3. Určit pozorované jevy
4. Určit metody registrace pozorovaných jevů
5. Určit kategoriální systém pro záznam pozorovaných dat
6. Zaznamenávat pozorované data
7. Interpretovat a zhodnotit výsledky

3.5. Metodika

3.5.1. Design výzkumu

Tato práce je řešena jako empirický výzkum se snahou analyzovat kvantitativní znaky útočné fáze hry fotbalového týmu Nizozemska na ME 2008. Na základě nepřímého sledování (videozáznam) budou zaznamenávána data do předem připraveného, originálně vytvořeného kategoriálního systému. Následně budou zaznamenaná data statisticky zpracována a vyhodnocena, zejména za použití grafického přehledu.

3.5.2. Výzkumný soubor

Vzhledem k tomu, že pozorování v naší práci je nepřímé, zprostředkované pomocí videozáznamu, výzkumný soubor je tvořen čtyřmi videozáznamy obsahujícími čtyři zápasy Nizozemské reprezentace na uplynulém ME 2008. Na základě tohoto vysvětlení tedy můžeme konstatovat, že výzkumným souborem je v našem případě fotbalový „A“ tým Nizozemska. Na soupisce pro ME se objevilo celkem 19 hráčů.

3.5.3. Metody sběru dat

Pro získání potřebných dat jsme zvolili hojně používanou metodu „pozorování“. Chrástka (2007) uvádí pozorování jako vědeckou metodu, která odhaluje souvislosti a vztahy sledovaných skutečností na základě plánovitého a cílevědomého vnímání jevů a procesů. Průcha (1995) uvádí jistá kritéria, která musí vědecké pozorování bezpodmínečně splňovat:

- *pozorování musí být plánované, tzn., že musí být předem vymezeno, co, kdy, kde a jak chceme sledovat*
- *pozorování musí být systematické, neboli zaměřujeme se na určité osoby, činnosti, jevy, které sledujeme po stanovenou dobu ve vymezených časových intervalech*

- *pozorování musí být objektivní, což znamená, že nezasahujeme do přirozeného sledu činností a pouze je objektivně zaznamenáváme*

Tyto zásady budeme v naší práci respektovat, přesně stanovíme, co a jak budeme sledovat a následně zaznamenávat. Flick (1995) ve svém členění pozorování rozlišuje pozorování s účastí a pozorování bez účasti.

V naší práci budou získávání a záznam dat založeny na pozorování nepřímém, zprostředkovaném pomocí videozáznamu pořízeného z České televize. Pozorování nepřímé má své výhody i nevýhody. Mezi výhody samozřejmě řadíme zejména možnost opakovaného zhlédnutí nejasných situací. Dále pak odborník Psotta (2003) uvádí jako výhody hodnocení bez časového stresu a jiných rušivých faktorů prostředí. Pozorování si také lze rozložit do jistých časových úseků, čímž zabráníme poklesu koncentrace a únavě při zaznamenávání pozorovaných jevů. Nevýhodou samozřejmě může být jisté procento zkreslení vlivem nemožnosti zachytit kamerou celkový prostor hřiště.

3.5.4. Pozorované jevy a tvorba kategoriálního systému pro jejich záznam

Pozorovaná data budou zaznamenávána do předem připravených záznamových archů. Tyto archy budou vytvořeny na základě tzv. kategoriálního systému pro hodnocení útočné fáze hry. Pozorované jevy budou v kategoriálním systému kódovány a zaznamenávány na základě četností.

Nyní uvádím kategoriální systém pro hodnocení útočné fáze hry, obsahující pozorované jevy (složky útočné fáze hry) s vlastním kódováním:

1. Typ útoku (jednotlivé typy podrobněji popsány v kapitole 2.3.2.)

- **RP** (rychlý protiútok)
- **PÚ** (postupný útok)
- **KÚ** (kombinovaný útok)

2. Způsob vedení útoku

- **S** (útok vedený středem hřiště)
  - Útok, který je od svého počátku do svého ukončení veden středem hřiště
- **KKP** (útok vedený krajním a křídelním prostorem)
  - Útok, který je založen v krajním prostoru a dále je veden křídelním prostorem
- **KSK** (útok vedený ze středu do křídelního prostoru)

- Útok, který je založen ve středu hřiště a následně pokračuje přenesením do křídelního prostoru
- **KKS** (útok vedený z krajního prostoru do středu)
  - Útok, který je zahájen v krajním prostoru a následně pokračuje přenesení do středové části hřiště
- **JZ** (jiný způsob vedení útoku, např. mnohonásobná kombinace střed - kraj)

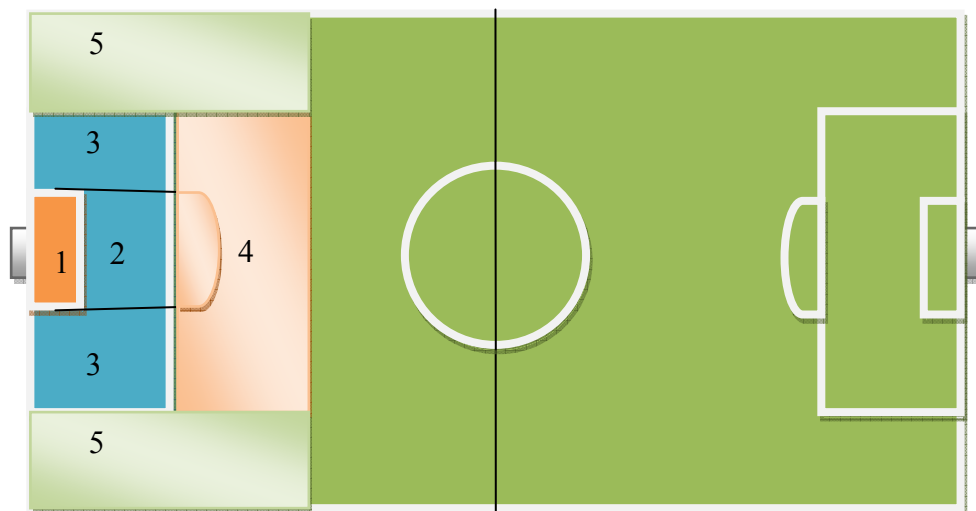
3. Úspěšnost útoku

- **Ú** (úspěšný)
  - **G** (útok zakončený gólem)
  - **SNB** (útok zakončený střelou na branku bez gólu)
  - **SMB** (útok zakončený střelou mimo branku)
  - **PS** (neúspěšný pokus o střelu – blokováná střela, tečovaný střela, netrefil míč)
- **N** (neúspěšný)
  - **KO** (konstruktivní odebrání míče soupeřem)
  - **PP** (porušení pravidel útočícími hráči)
- **SS** (zisk standardní situace, ze které plyne možné přímé ohrožení branky soupeře – nepřímý či přímý volný kop, pokutový kop, rohový kop, aut)
  - po rozehrání standardní situace pokračuje zaznamenávání následujících pozorovaných jevů

4. Prostor zakončení (obr. 1)

- **P1** (brankové území)
- **P2** (středová část pokutového území)
- **P3** (krajní prostory pokutového území)
- **P4** (střední a dlouhá vzdálenost – 16-30 metrů od branky)
- **P5** (křídelní prostory)

Obr. 1 (jednotlivé zóny pro záznam prostoru zakončení)

5. Způsob zakončení

- **N1** (nohou z prvního doteku)
- **N2** (nohou z druhého doteku)
- **N3** (nohou ze tří a více doteků)
- **H** (hlavou)

6. Typ zakončujícího hráče

- **Ú** (útočník)
- **SZ** (střední záložník)
- **KZ** (krajní záložník)
- **KO** (krajní obránce)
- **SO** (střední obránce)

7. Hráč s finální přihrávkou

- **Ú** (útočník)
- **SZ** (střední záložník)
- **KZ** (krajní záložník)
- **KO** (krajní obránce)
- **SO** (střední obránce)

Na obr. 2 je již uveden kódový program s tabulkami pro jednotlivé pozorované jevy, sloužící jako záznamový arch pro sběr dat, do kterých bude zanášena četnost pozorovaných jevů.

Obr. 2

Typ útoku

RP	
PÚ	
KÚ	

Způsob vedení útoku

S	
KKP	
KSK	
KKS	
JZ	

Úspěšnost útoku

Ú	G	
	SNB	
	SMB	
	PS	
N	KO	
	PP	
SS		

Prostor zakončení

P1	
P2	
P3	
P4	
P5	

Způsob zakončení

N1	
N2	
N3	
H	

Typ zakončujícího hráče

Ú	
SZ	
KZ	
KO	
SO	

Hráč s finální přihrávkou

Ú	
SZ	
KZ	
KO	
SO	

4. Výsledková část

4.1. Analýza zápasu č. 1

Nizozemsko – Itálie 3:0 (2:0) 26. van Nistelrooy, 31. Sneijder, 79. van Bronckhorst

Sestava Nizozemska:

van der Sar			
Boulahrouz (76. Heitinga)	Ooijer	Mathijsen	Van Bronckhorst
	de Jong	Engelaar	
Kuyt (81. Afellay)	van der Vaart	Sneijder	
	van Nistelrooy (70. van Persie)		

Rozestavení Nizozemska: 4 – 2 – 3 – 1

Rozestavení Itálie: 4 – 3 – 3

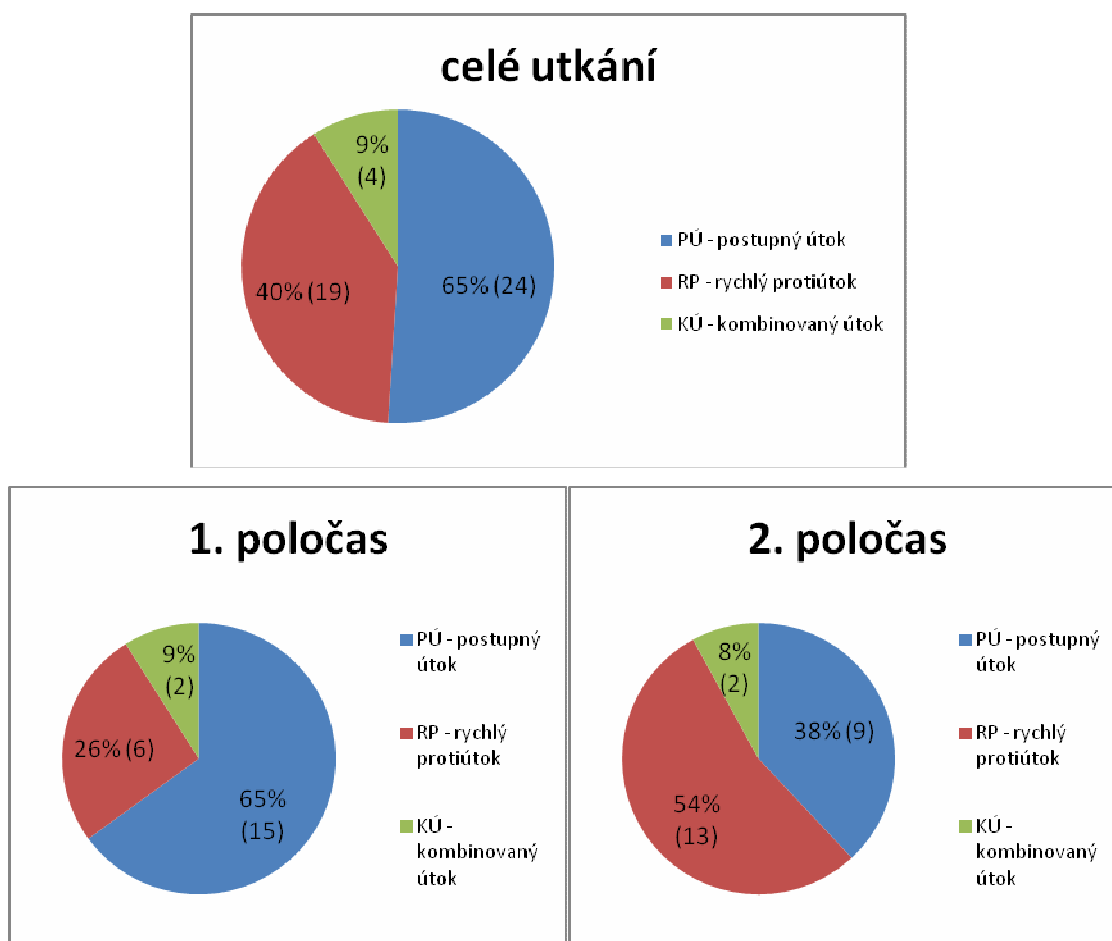
Stručné hodnocení zápasu:

V 1. kole se střetly dva týmy vyznávající opačné pojetí hry, Italové s propracovanou defenzivní hrou a velmi útočně laděný tým Nizozemska. Utkání bylo hrané ve velmi rychlém tempu, se kterým přicházeli šance zejména týmu Nizozemska. V prvním poločase byl tým Nizozemska výrazně aktivnější a hrozil jak z postupných útoků, tak z rychlých protiútoků. Nizozemci se prezentovali kreativní útočnou kombinační hrou, ve které se snažili držet míč pod kontrolou se současnou snahu co nejčastěji se dostávat do střeleckých pozic a zakončovat. První branka Nizozemska padla po dohrané standardní situaci (přímý kop), druhá pak po rychlém protiútku.

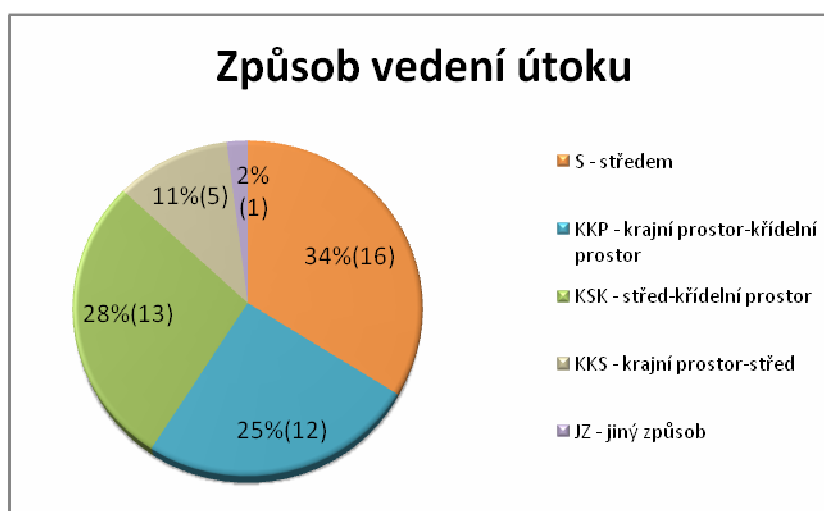
Ve druhém poločase byl podle očekávání aktivnější tým Itálie a zhruba 30 minut hry nepustil Nizozemce do vážnější šance. Až 20 minut před koncem přišly velké gólové šance na obou stranách. Gólově z toho však těžili pouze a opět Nizozemci v podobě třetího gólu z rychlého protiútku.

4.1.1. Analýza útočné fáze

Graf 1 – Typ útočného systému (v %, v závorce četnost)

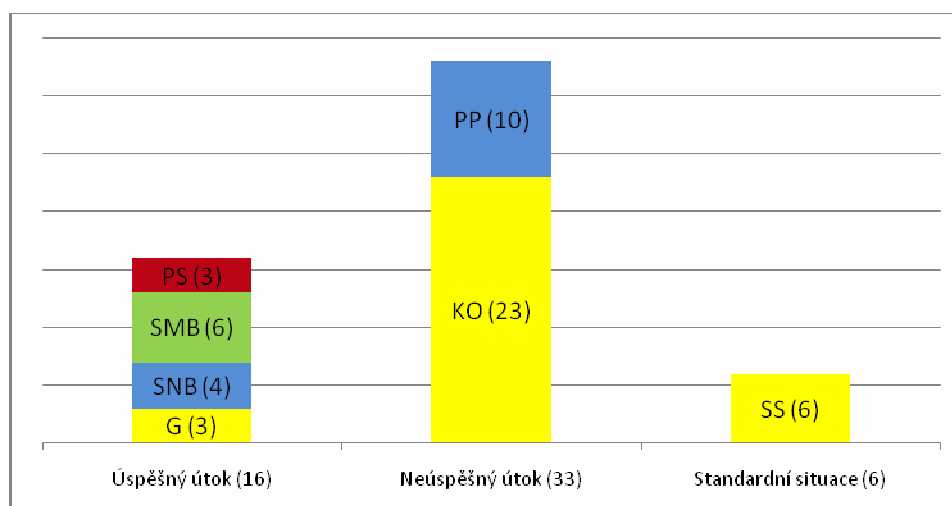

Graf 2 – Způsob vedení útoku (v %, v závorce četnost)

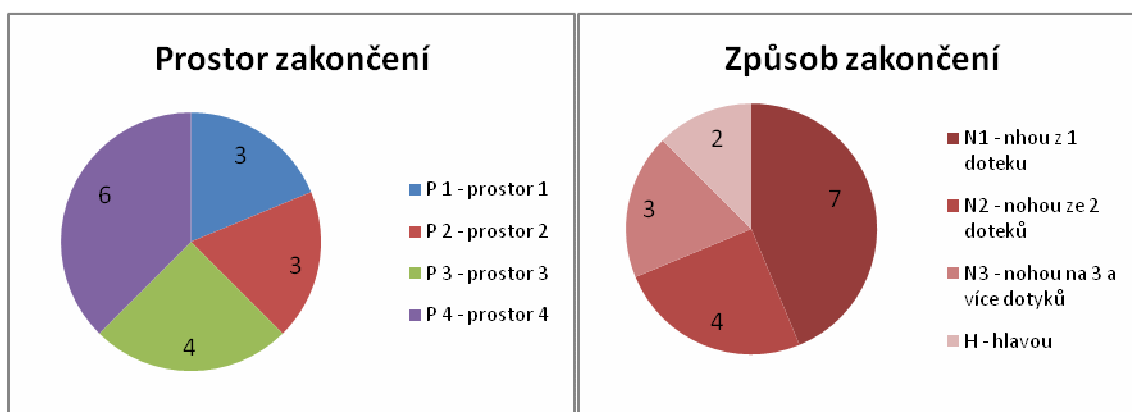

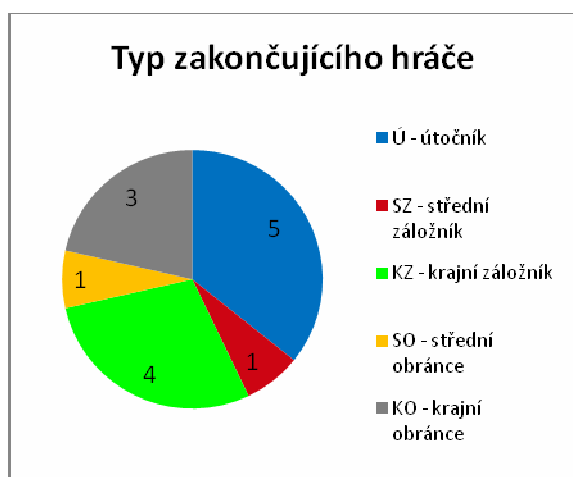
Graf 3 – Úspěšnost útoku (v závorce četnost za celý zápas, zkratky dle kap. 3.5.4.)

Graf 4 – Prostor zakončení (četnost v utkání) **Graf 5** – Způsob zakončení (četnost v utkání)

Graf 6 – Typ zakončujícího hráče (četnost v utkání)

Graf 7 – Hráč uskutečňující finální přihrávku (četnost v utkání)

4.2. Analýza zápasu č. 2

Nizozemsko – Francie 4:1 (1:0) 9. Kuyt, 59. van Persie, 72. Robben, 92. Sneijder - 71. Henry

Sestava Nizozemska:

	van der Sar			
Boulahrouz	Ooijer	Mathijsen	Van Bronckhorst	
	de Jong	Engelaar (45. Robben)		
Kuyt (55. van Persie)	van der Vaart (78. Bouma)	Sneijder		
	van Nistelrooy			

Rozestavení Nizozemska: 4 – 2 – 3 – 1

Rozestavení Francie: 4 – 2 – 3 – 1

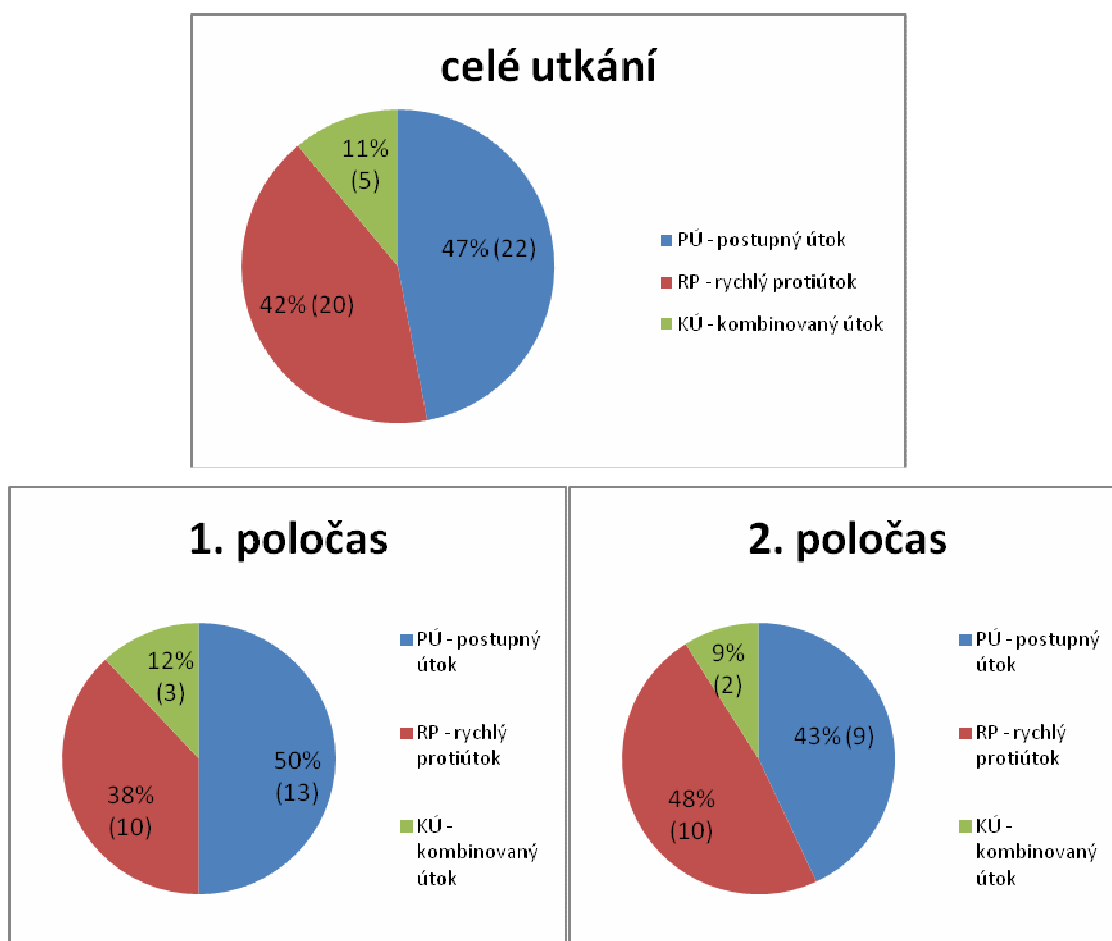
Stručné hodnocení zápasu:

I ve druhém zápase začal tým Nizozemska utkání velmi ofenzivně a již v 9. minutě se ujal vedení 1:0. Tým Francie poté převzal iniciativu, avšak svou hru neotevřel. Přesto si Francie vytvořila do poločasu několik slibných střeleckých šancí.

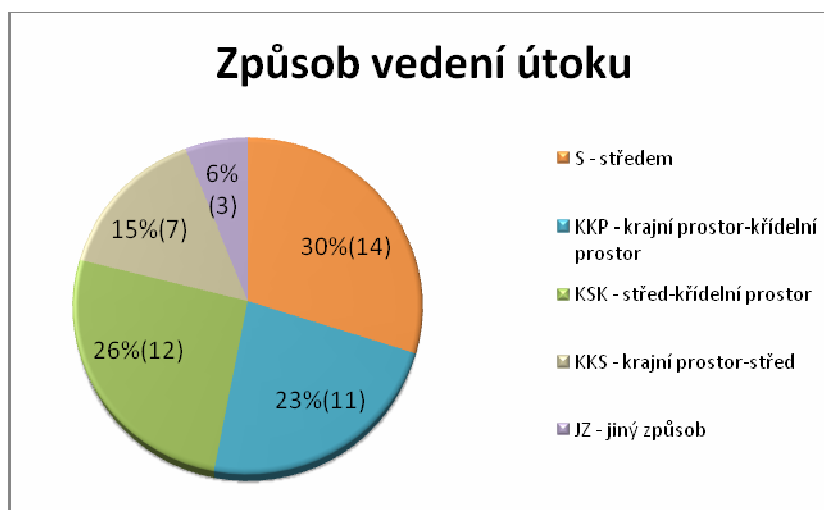
I ve druhém poločase začala Francie aktivněji a výsledkem byla gólová šance Henryho v 55. minutě, která však gólem neskončila. V 59. Minutě však po rychlém protiútku zvýšilo Nizozemsko vedení na 2:0. Ofenzivní fotbal byl vidět z obou stran a v 72. Minutě Francie snížila na 2:1. Ovšem hned v zápětí zvýšilo Nizozemsko po krásné přímočaré akci své vedení na 3:1. Tým Francie se poté pustil do velké ofenzivy, čímž se Nizozemcům otevřela soupeřova obrana a již v nastaveném čase upravil po rychlém protiútku na konečných 4:1 Sneijder.

4.2.1. Analýza útočné fáze

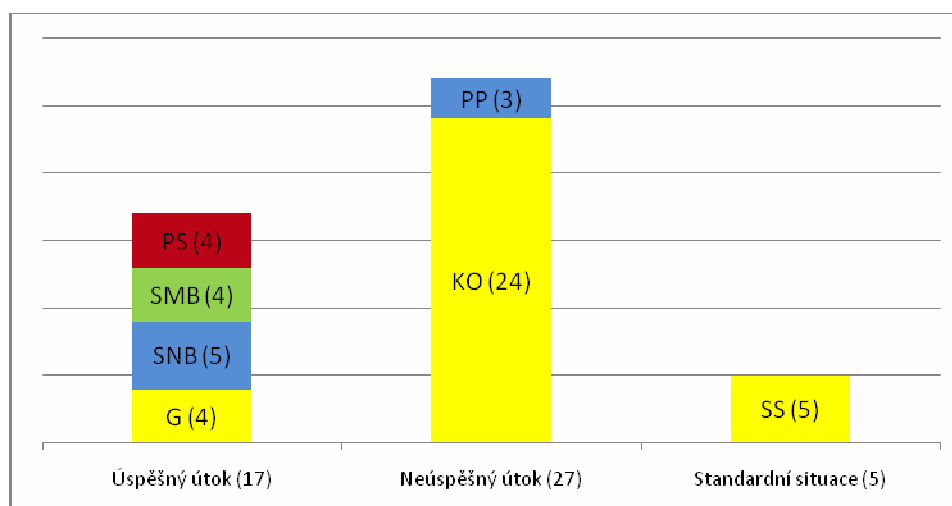
Graf 8 – Typ útočného systému (v %, v závorce četnost)

Graf 9 – Způsob vedení útoku (v %, v závorce četnost)

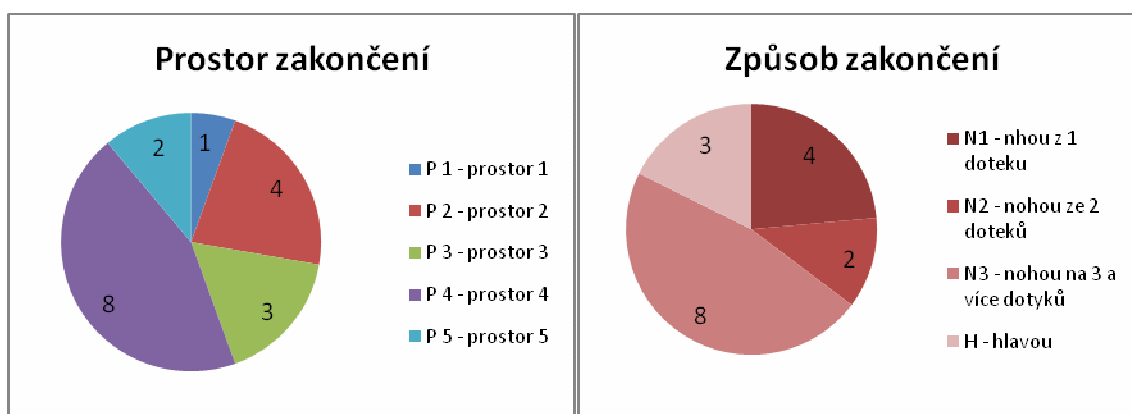

Graf 10 – Úspěšnost útoku (v závorce četnost za celý zápas, zkratky dle kap. 3.5.4.)

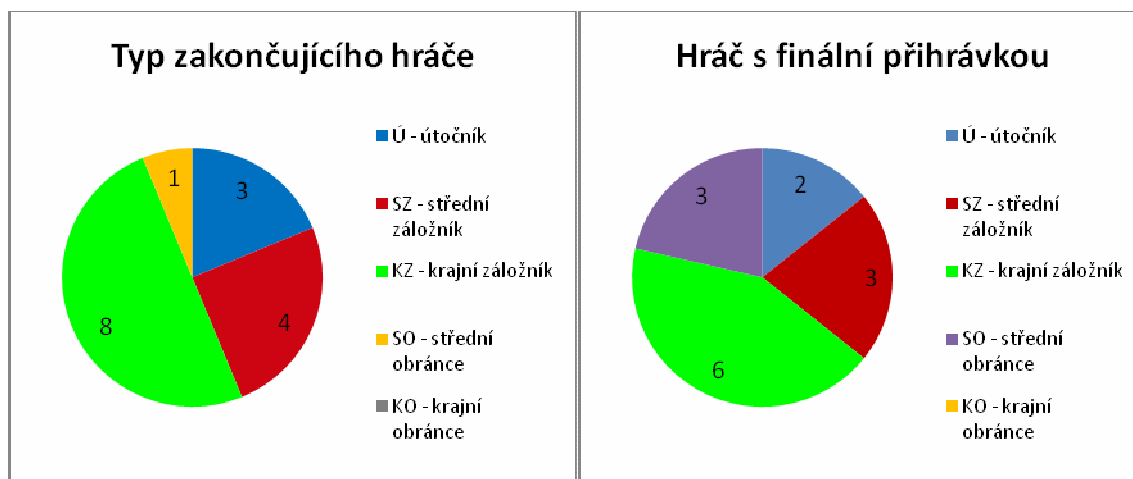
Graf 11 – Prostor zakončení (četnost v utkání)

Graf 12 – Způsob zakončení (četnost v utkání)

Graf 13 – Typ zakončujícího hráče (četnost v utkání)

Graf 14 – Hráč uskutečňující finální přihrávku (četnost v utkání)

4.3. Analýza zápasu č. 3

Nizozemsko – Rumunsko 2:0 (0:0) 54. Huntelaar, 87. van Persie

Sestava Nizozemska:

Stekelenburg			
Boulahrouz (58. Melchiot)	Heitinga	Bouma	Deller
	de Zeeuf	Engelaar	
Robben (62. Kuyt)	van Persie		Affelay
	Huntelaar (83. Hasselink)		

Rozestavení Nizozemska: 4 – 2 – 3 – 1

Rozestavení Rumunska: 4 – 3 – 3

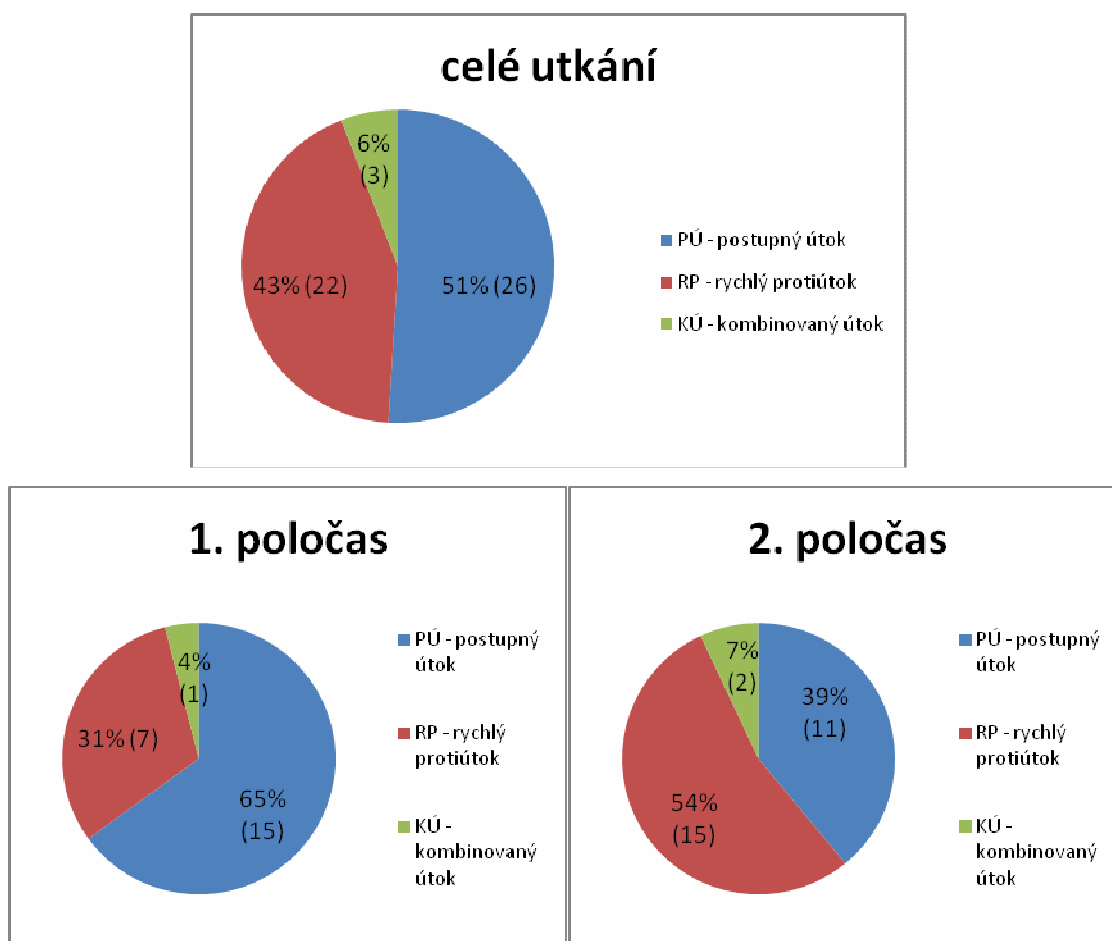
Stručné hodnocení zápasu:

V posledním zápase ve skupině měl již tým Nizozemska postup zajištěn, a proto nastoupil ve zcela odlišné sestavě plné náhradníků z úvodních dvou zápasů. Rumunsko muselo tento zápas vyhrát, aby postoupilo. Zpočátku opatrný fotbal byl od 15. minuty nahrazen opět ofenzivní hrou se šancemi na obou stranách. Ve 33. minutě měli Nizozemci dvě velké gólové příležitosti, které však nezúročili. V závěru poločasu měli obrovskou šanci Rumuni, míč však po střele z hranice velkého vápna skončil těsně nad břevnem.

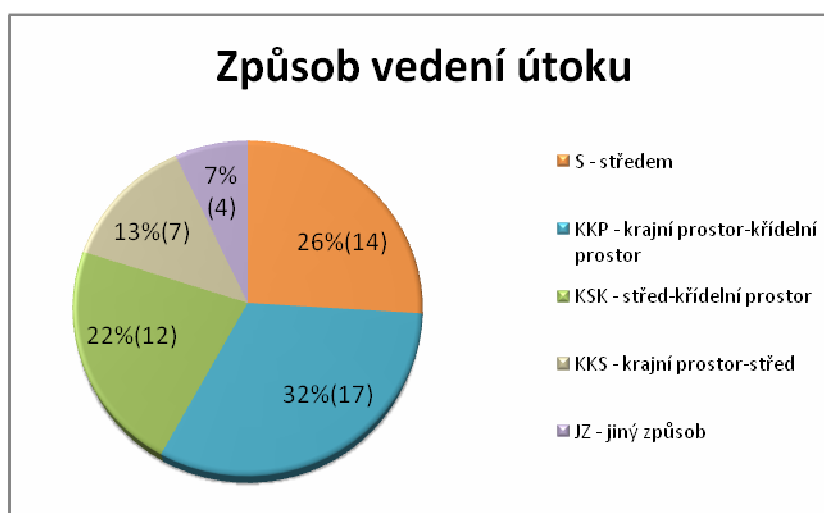
I ve druhém poločase byl k vidění ofenzivní fotbal se šancemi na obou stranách. Zpočátku byli aktivnější Rumuni, avšak míč měli ve výrazném držení Nizozemci, o čemž svědčí statistiky držení míče 61% vs. 39% ve prospěch Nizozemska. Rumuni tak spoléhali spíše na rychlé protiútoky. V 54. minutě však po rychlém protiútku inkasovali na 1:0. V 87. minutě opět po rychlém protiútku zvyšuje Nizozemsko své vedení na 2:0 a o tom, že Rumunsko ze skupiny nepostoupí je prakticky rozhodnuto.

4.3.1. Analýza útočné fáze

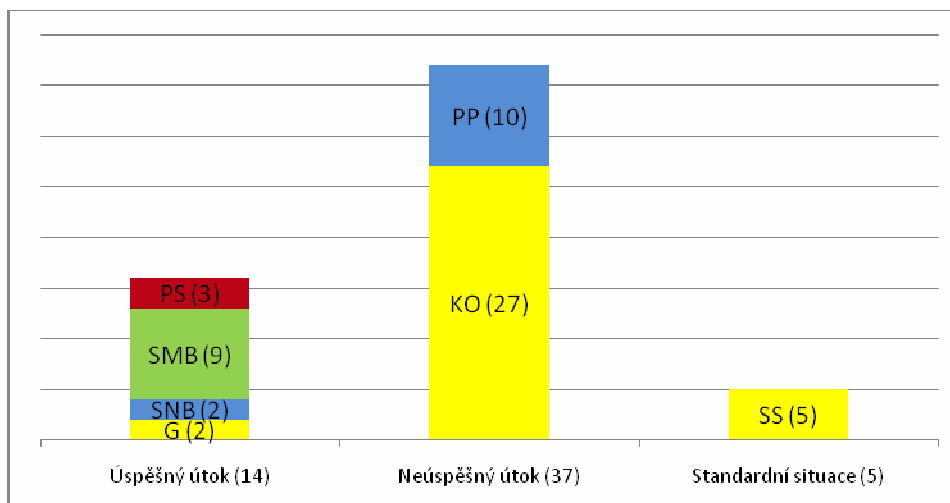
Graf 15 – Typ útočného systému (v %, v závorce četnost)

Graf 16 – Způsob vedení útoku (v %, v závorce četnost)

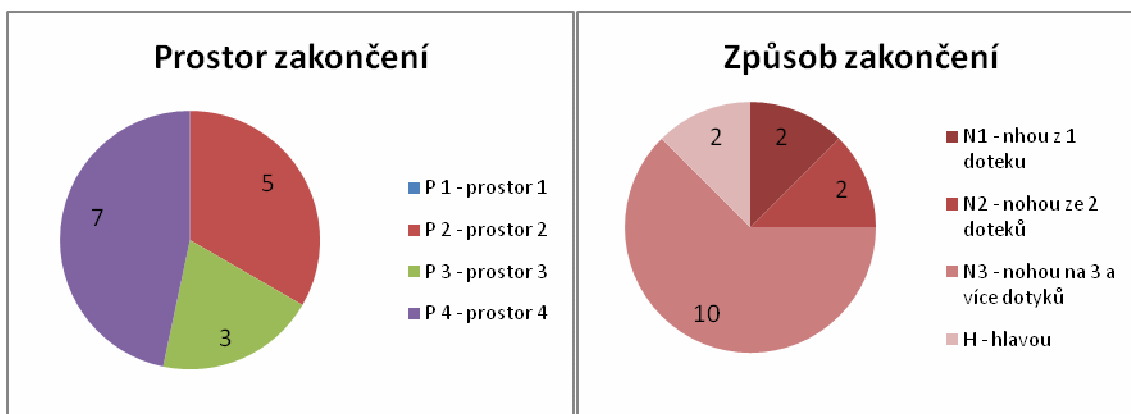

Graf 17 – Úspěšnost útoku (v závorce četnost za celý zápas, zkratky dle kap. 3.5.4.)

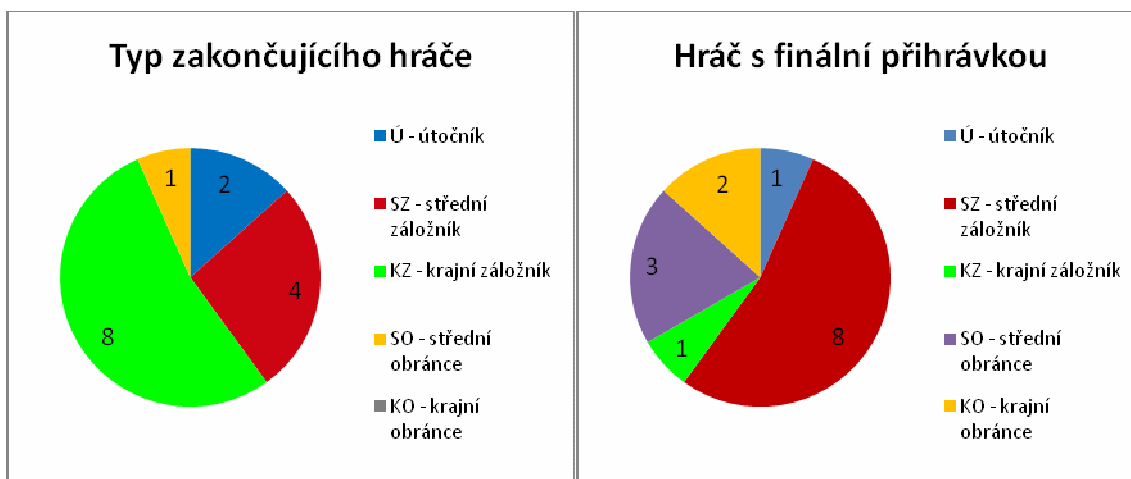
Graf 18 – Prostor zakončení (četnost v utkání)

Graf 19 – Způsob zakončení (četnost v utkání)

Graf 20 – Typ zakončujícího hráče (četnost v utkání)

Graf 21 – Hráč uskutečňující finální přihrávku (četnost v utkání)

4.4. Analýza zápasu č. 4

Nizozemsko – Rusko 1:3 (0:0) po prodl. 86. van Nisterlooy - 56. Pavlyuchenko, 112. Torbinsky, 116. Arshavin

Sestava Nizozemska:

van der Sar

Boulahrouz (54. Heitinga)	Ooijer	Mathijsen	Van Bronckhorst
	de Jong	Engelaar (62. Afellay)	
Kuyt (45. van Persie)	van der Vaart	Sneijder	

van Nistelrooy

Rozestavení Nizozemska: 4 – 2 – 3 – 1

Rozestavení Ruska: 4 – 4 – 2

Stručné hodnocení zápasu:

Rusové byli v úvodu zápasu mnohem více aktivní a svůj tlak v úvodních 10. minutách korunovali třemi nebezpečnými střelami. Poté se hra vyrovnala, v gólové šanci po standardní situaci se ve 30. minutě ocitli Nizozemci, míč ale do branky nikdo z nabíhajících hráčů neusměrnil. Poté měli dvě jasné gólové šance Rusové, které však zmařil výborně chytající van der Sar.

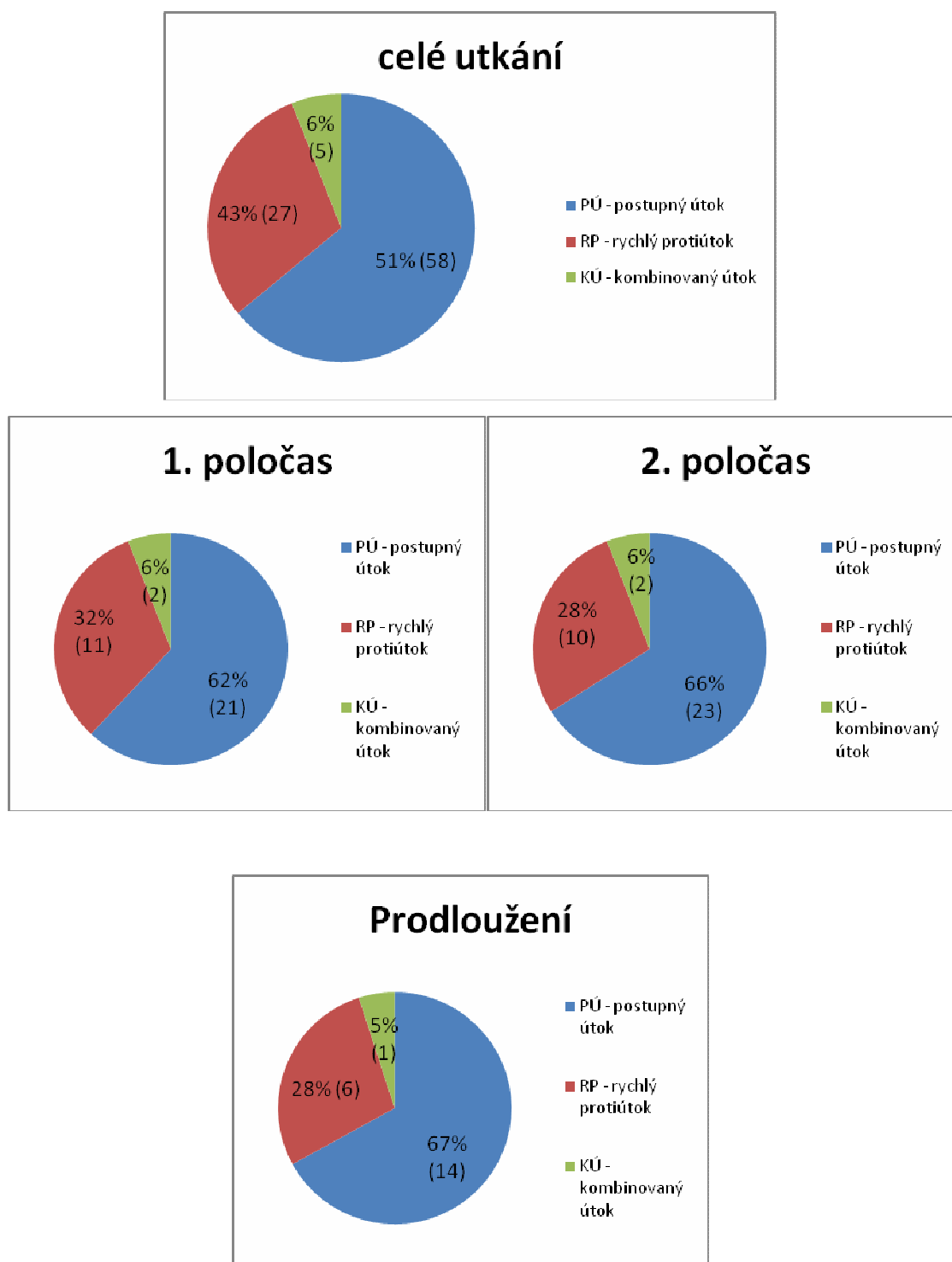
V úvodu druhého poločasu se hra přenášela od branky k brance s náznaky šancí, ale až v 56. minutě se ujali vedení Rusové po jednoduché křídelní akci a následném centru na první tyč. Nizozemci si poté ihned vytvořili tlak, avšak s nevýraznými gólovými šancemi. Rusové současně hrozili z rychlých a nebezpečných protiútoků. Až v 86. minutě se Nizozemsko dočkalo vyrovnání po standardní situaci.

V prodloužení, zejména v jeho druhé části si Rusko vytvořilo drtivou převahu. Tým Nizozemska působil velmi unaveně a v posledních 8 minutách zápasu inkasoval ze dvou rychlých protiútoků dva góly a prohrálo tak celkově 1:3.

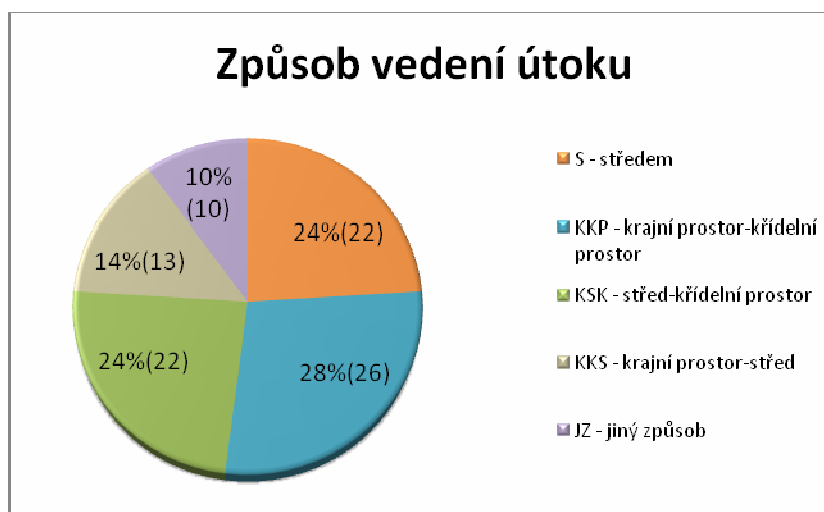

4.4.1. Analýza útočné fáze

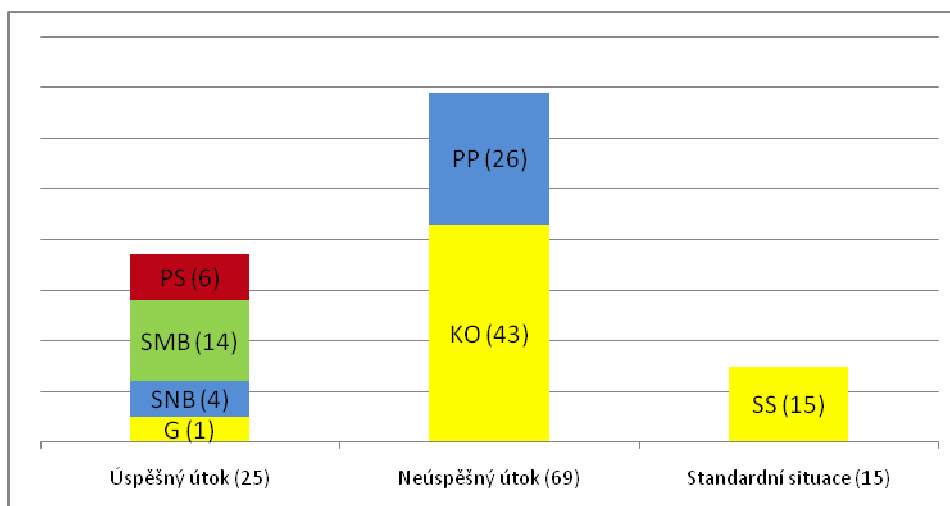
Graf 22 – Typ útočného systému (v %, v zátorce četnost)

Graf 23 – Způsob vedení útoku (v %, v závorce četnost)

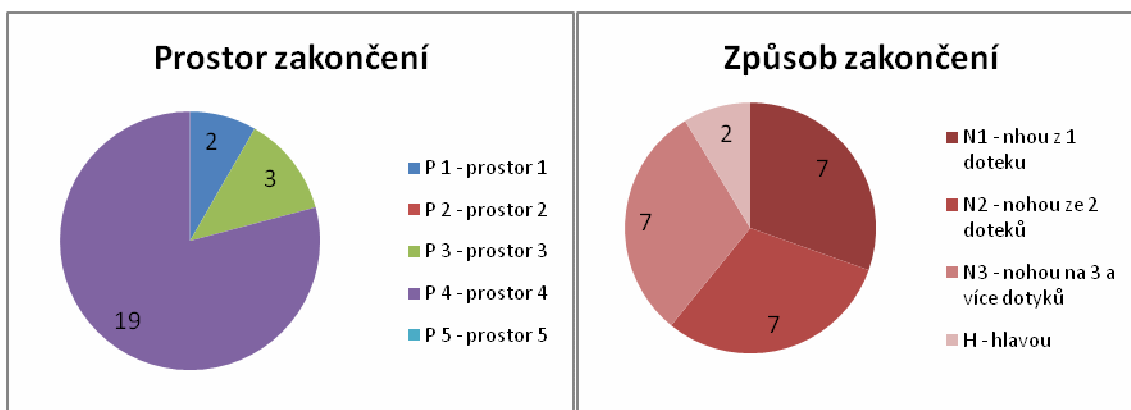

Graf 24 – Úspěšnost útoku (v závorce četnost za celý zápas, zkratky dle kap. 3.5.4.)

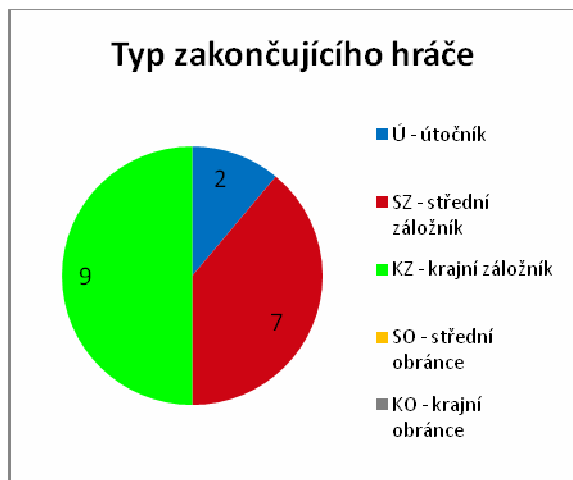

Graf 25 – Prostor zakončení (četnost v utkání)

Graf 26 – Způsob zakončení (četnost v utkání)

Graf 27 – Typ zakončujícího hráče
(četnost v utkání)

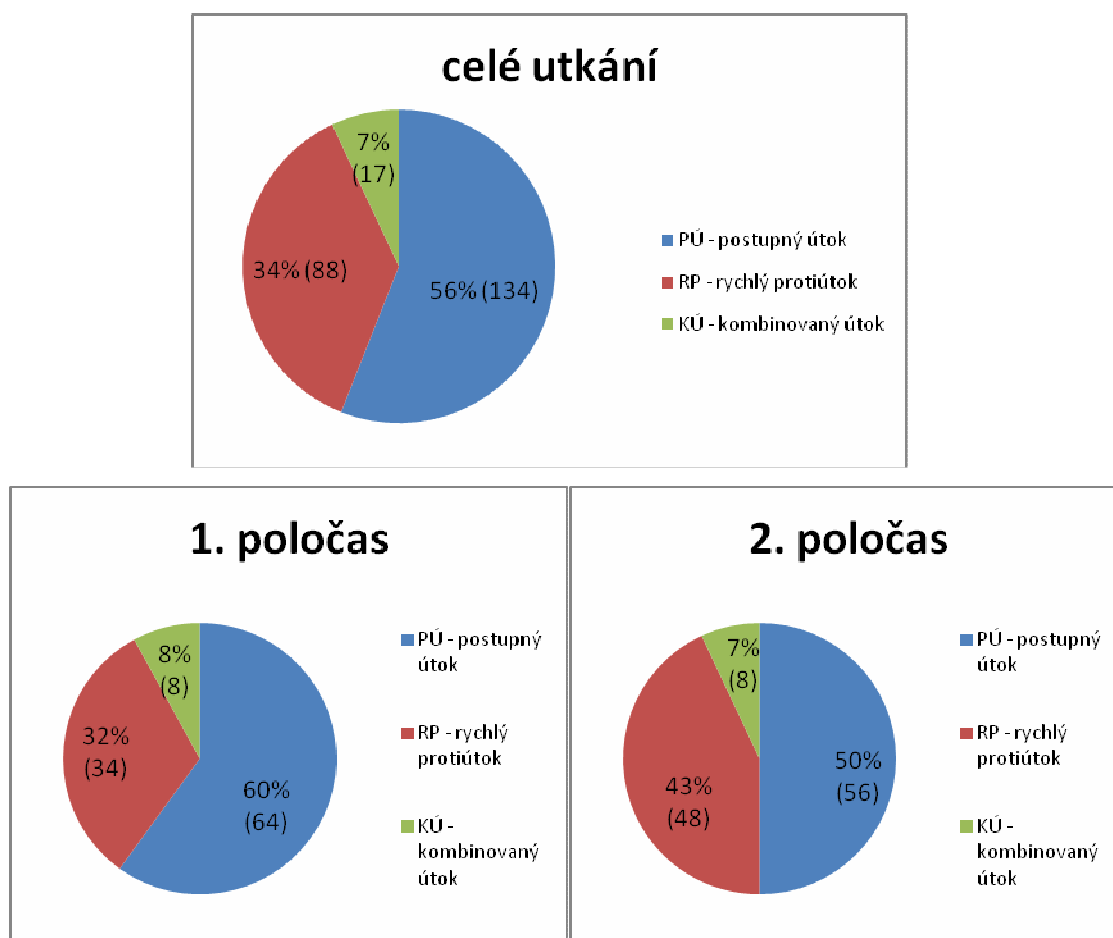

Graf 28 – Hráč uskutečňující finální přihrávku
(četnost v utkání)

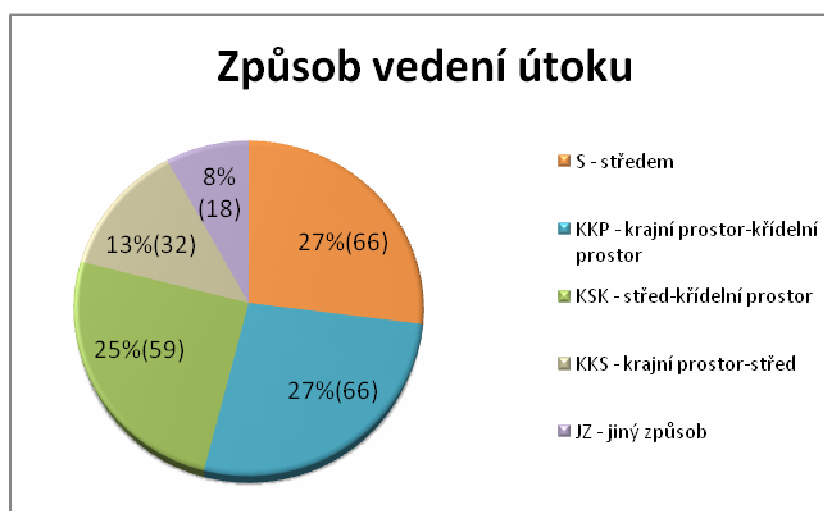

4.5. Souhrnná analýza zápasů 1 až 4

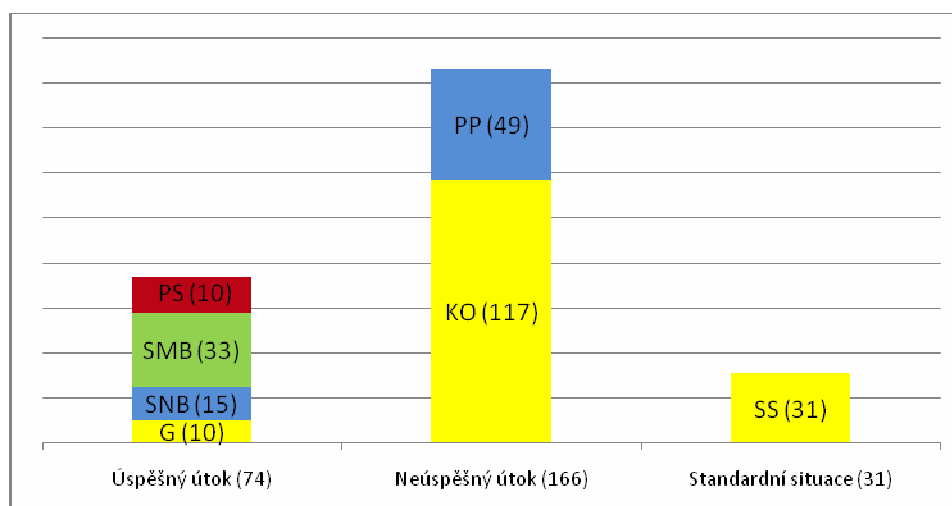
Graf 29 – Typ útočného systému (v %, v závorce četnost)

Graf 30 – Způsob vedení útoku (v %, v závorce četnost)

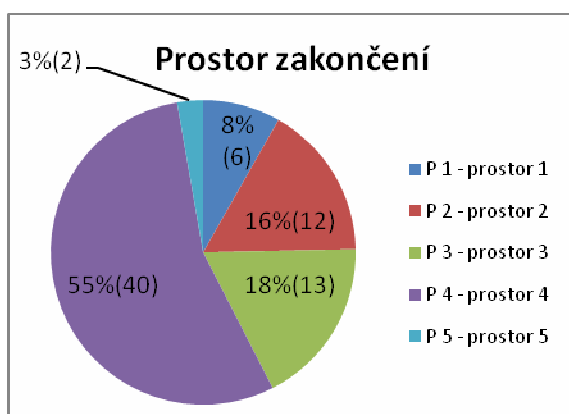

Graf 31 – Úspěšnost útoku (v závorce četnost za celý zápas, zkratky dle kap. 3.5.4.)

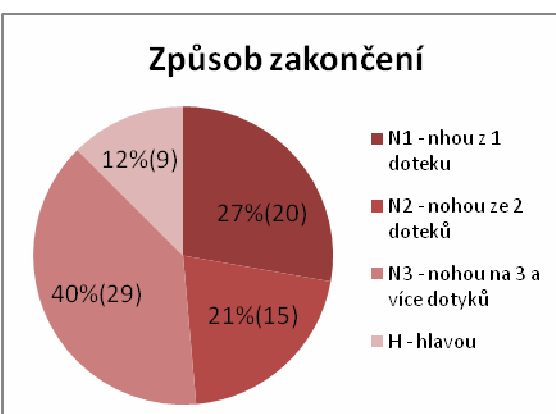
Graf 32 – Prostor zakončení

(v %, v závorce četnost)

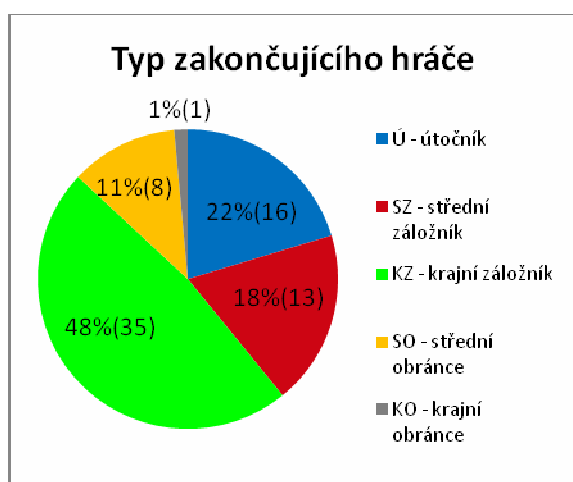
Graf 33 – Způsob zakončení (v %, v závorce četnost)

(v %, v závorce četnost)

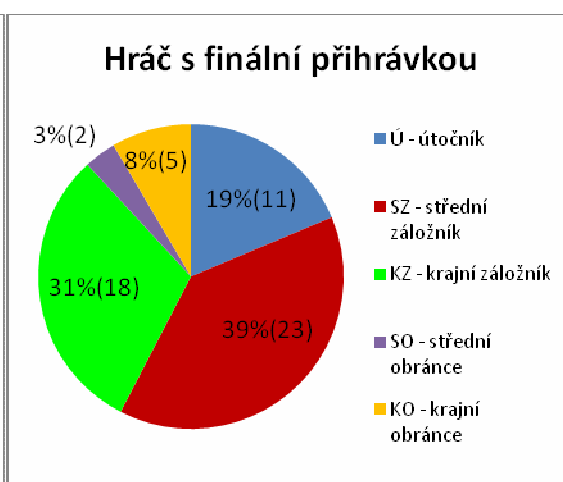
Graf 34 – Typ zakončujícího hráče

(v %, v závorce četnost)

Graf 35 – Hráč uskutečňující finální přihrávku

(v %, v závorce četnost)

5. Závěrečná část

5.1. Diskuse

Cílem práce byla kvantitativní analýza útočné fáze hry „A“ týmu Nizozemska na ME 2008. Zanalyzovány byly tři zápasy v základní skupině a čtvrtfinálový zápas, ve kterém Nizozemci vypadli s týmem Ruska. Zápasy byly analyzovány jednotlivě a následně byla provedena souhrnná analýza všech čtyř zápasů. Na základě výsledků naší analýzy se nyní vyjádříme ke stanoveným hypotézám (viz kap. 3.3).

Hypotéza 1 se v naší práci potvrdila. Útočný herní systém postupného útoku (PÚ) byl z hlediska analýzy souhrnné i analýz jednotlivých zápasů nejčastěji zastoupen. Vzhledem k druhému nejčastěji zastoupenému útočnému hernímu systému rychlého protiútoku byl rozdíl mezi nimi nejmarkantnější zejména v 1. poločasech (viz graf 22). Ve 2. poločasech se procento zastoupení rychlého protiútoku vždy zvyšovalo, což koresponduje se statistikami UEFA, které naznačují, že systém rychlého protiútoku (RP) získal vysokou míru významnosti a byl klíčovou týmovou dovedností úspěšných týmů. Zhruba 35% branek na tomto šampionátu padlo právě z rychlého protiútoku.

Fotbalový expert Jaroslav Hřebík (2001) uvádí, že 50 – 60% branek je dosaženo po RP do nezformované obrany zakončených zhruba do 7 sekund po získání míče. Dále uvádí, že pouze 10 – 20% branek je dosaženo z PÚ a asi 30% branek připadá na standardní situace. Werner Lička (2001) naznačuje, že klíčem k zakončení v moderním fotbale je RP. Obranné systémy jsou podle něho tak propracované, že při jejich zformovanosti se do nich nelze dostat. Lze je však překonat v jejich ofenzivním postavení, kdy po zisku míče se pomocí RP musí tým snažit co nejrychleji se dostat do střelecké šance. Někteří fotbaloví odborníci a trenéři mají však opačný názor a zaměřují se spíše na postupný útok. Bývalý reprezentační trenér Karel Brückner viděl na Mistrovství Světa 2006 rostoucí význam PÚ. V posledních 10-15 letech však význam RP výrazně vzrostl, zjevně v důsledku zlepšené propracovanosti obranné fáze mužstev.

O významu RP ve hře Nizozemska svědčí fakt, že z celkových 10 gólů na tomto ME které vstřelili, padlo 6 gólů po RP. Další 3 góly pak po PÚ a 1 gól po standardní situaci.

Hypotéza 2 se také v naší studii potvrdila také. Ze souhrnné analýzy (graf 32) připadlo na zakončení ze střední a dlouhé vzdálenosti celkem 55% (40 střel), 18% (13) ze středového prostoru pokutového území, 16% (12) z krajních prostorů pokutového území a z malého vápna činilo zakončení celkem 8% (6). Podle odborníků byla vynikající a častá střelba předností a kýženým úspěchem Nizozemska na turnaji. I přesto padly však z celkových 10 gólů Nizozemska 4 góly z prostoru P1, 3 góly z prostoru P2, 2 góly z prostoru P3 a 1 gól z prostoru P4.

Hypotéza 3 nebyla potvrzena v naší práci, neboť nejvíce zakončení ze souhrnné analýzy (graf 33) nebylo nohou na jeden nebo maximálně dva doteky (N1 a N2). Procentuálně největší zastoupení mělo zakončení na 3 a více doteků (N3), (39%). Avšak vzhledem ke gólovým zásahům bylo zakončení nejčastěji (4x) provedeno nohou z prvního doteku, 3x hlavou a 3x na 3 a více doteků nohou. Nejvíce úspěšných zakončení proběhlo z prostoru P4 (střední a dlouhá vzdálenost), celkem 19x z prvního doteku, 12x ze dvou doteků a 12x z jednoho doteku.

Co se týče gólových situací vzhledem k prostoru a způsobu zakončení, z prostoru P1 padly 4 góly a všechny z jednoho doteku s míčem. Z prostoru P2 padly 3 góly a opět všechny z prvního doteku. Z prostoru P3 padly 2 góly a z prostoru P4 1 gól a všechny ze 3 a více doteků.

Z prostoru P1 bylo celkem zakončeno 7 útočných akcí, všechny z prvního doteku, z toho 4 gólově. To nasvědčuje tomu, že zde není místo na zbytečné doteky s míčem a hráč má zde minimum času na zakončení, což klade vysoké nároky na osobní kvality hráčů týkající se zejména orientace v prostoru pod časovým tlakem a precizním způsobu zakončení.

Z hlediska způsobu vedení útočných akcí byly celkem rovnoměrně využívány celé prostory hrací plochy. Podstatnou část tvořily útoky S (středem, 27%), KKP (krajní prostor – křídelní prostor, 27%) a KSK (střed – křídelní prostor, 25%). Méně již byly využívány útočné akce KKS (krajní prostor – střed, 13%) a JZ (jiný způsob vedení útoku, 8%). Toto rozložení svědčí o tom, že hra Nizozemska směrem dopředu nebyla založena na stereotypním využívání stejných prostor hřiště k vedení útoku, ale byla rovnoměrně rozložena do jednotlivých způsobů, jak do krajních a křídelních prostor, tak do středové části hrací plochy.

Analýza typu zakončujícího hráče (graf 34) odhalila, že nejčastěji zakončujícími hráči byli v týmu Nizozemska krajní záložníci (48%, 33x zakončení). V systému rozestavení 4 – 2 – 3 – 1 však tito hráči mají za úkol doplňovat hrotového útočníka a plní tak zároveň funkci

křídelních útočníků. Útočník se do zakončení dostal celkem 16x (22%), střední záložník 13x (18%). Střední obránce se do zakončení dostával převážně při zahrávání standardních situací (8x, 11%). Gólově se nejčastěji prosadili taktéž krajní záložníci (5x), útočník (3x) a 1x střední záložník a krajní obránce. Oba krajní záložníci podporovali maximálně hrotového útočníky, čímž si vysvětlujeme jejich nejvyšší aktivitu v zakončení úspěšných akcí. Buzek (2008) uvádí, že pouze 40% branek bylo na tomto turnaji dosaženo koncovými hráči, což je podle něho v porovnání s minulostí údaj podstatně nižší. V porovnání s naší analýzou však nemůžeme s tímto údajem zcela souhlasit. Jedná se pouze o 10 gólů Nizozemska z celkových 70 gólů na tomto ME, ale pokud vycházíme z toho, že krajní záložníci plní funkci křídelních útočníků s cílem podporovat hrotového útočníka a současně se dostávat do zakončení, pak 8 gólů (80 %) vstřelili právě koncoví hráči.

S tím souvisí také analýza hráče vytvářející finální přihrávku pro zakončujícího hráče. V souhrnné analýze (graf 35) se na produkci finální přihrávky nejvíce podíleli střední záložníci (39%, 23x). Dále pak krajní záložníci (31%, 18x) a hrotový útočník (19%, 11x). Avšak vzhledem ke gólovým zásahům se na produkci finální přihrávky nejvíce podíleli opět krajní záložníci (6x). Dále potom 2x střední záložník a 1x hrotový útočník.

Z hlediska úspěšnosti útočných akcí je z grafu 31 patrné, že na jeden zápas vychází průměrně 18 – 19 úspěšných útočných akcí (zakončených střelbou). Z celkem 74 úspěšných útočných akcí skončilo 10 gólově, 15 střelou na branku, 33 střelou mimo branku a 10 pokusem o střelu. Z celkem 166 neúspěšných útočných akcí skončilo 117 na kopačkách soupeře (konstruktivní odebrání míče) a 49 porušením pravidel útočícím týmem (aut, faul). Celkem 31x zahrávali Nizozemci standardní situaci.

Za zmínku jistě stojí, že z celkem 74 úspěšných útočných akcí bylo 40 vedeno jako systém postupného útoku a 29 vedeno jako systém rychlého protiútoku. To naznačuje, ve shodě se statistikami UEFA, že rychlý protiútok je silnou zbraní současného fotbalu. Podle analytiků byly identifikovány 3 typy rychlého protiútoku:

- Po konstruktivním odebrání míče jak v zóně obranné, tak i ve střední a útočné
- Po standardních situacích
- Po rychlém rozehraní brankářem

Buzek (2008) uvádí, že klíčové pro přechod do rychlého protiútoku je okamžitý přechod do útoku přihrávkou, vedením míče a také dynamickou kombinací s podporou většího počtu

hráčů. Minimum přihrávek a účelné zakončení patřili ke stěžejním požadavkům řešení útočné akce rychlým protiútokem.

5.2. Závěr

Nejenom pro tvorbu nových trendů ve světovém fotbale, ale také k mnoha dalším účelům jsou detailně analyzovány jednotlivé zápasy na mnoha úrovních. Vrcholné turnaje jako Mistrovství Světa či jednotlivých kontinentů k nim patří v první řadě. I v naší práci jsme se proto zaměřili na analýzu útočné fáze hry Nizozemska na ME 2008, protože tento tým svou ofenzivní kvalitou bezesporu patřil a patří do světové špičky.

Za nejpodstatnější charakteristiky naší analýzy považujeme zjištění týkající se typu vedení útočného systému a jeho úspěšnosti, typu hráčů z hlediska hráčských rolí při zakončení a při produkci finální přihrávky. Dále také způsoby vedení útoku vzhledem k využití jednotlivých prostor hrací plochy.

Vysoké procento využívání rychlého protiútoku jako útočného herního systému zcela potvrzuje slova odborníků, která o něm hovoří jako o silné zbrani současného fotbalu. Jedním ze současných trendů fotbalu je důraz na co nejrychlejší řešení přechodových fází hry, zejména v případě přechodu z obrany do útoku. To velmi nahrává útočnému systému rychlého protiútoku do soupeřovy nezformované obrany a rychlému zakončení. Tento trend byl ze hry Nizozemska podle našich výsledků patrný. Dokazuje to i počet branek (6 z celkových 10) dosažených týmem Nizozemska po rychlých protiútocích. Pro vedení útočných akcí bylo typické plynulé využívání všech prostor hrací plochy a jejich kombinací. Na jedno utkání připadlo zhruba 18 – 19 úspěšně zakončených akcí, což je přibližně 9 gólových příležitostí na jeden poločas. Do zakončení se nejčastěji dostávali krajní záložníci a útočníci. Produkci finálních přihrávek měli nejčastěji na starost střední záložníci.

Doufáme, že tato práce může poskytnout zajímavé poznatky jedincům, kteří se v budoucnu mohou touto problematikou zabývat.

6. Seznam použité literatury

- BUZEK, M. Studie herních výkonů na ME '08 podle zahraničních expertů. *Fotbal a trénink. Unie českých fotbalových trenérů*. č. 4, str. 5-6, 2008.
- DOBRÝ, L., Semiginovský, B. *Didaktika sportovních her*. Praha: Olympia, 1988.
- DOVALIL, J. a kol. *Výkon a trénink ve sportu*. Praha: Olympia 2002.
- FLICK, U. *Qualitative Forschung*. Reinbek: Rowolth 1995.
- HŘEBÍK, J. Rozhovor s trenérskou osobností. *Fotbal a trénink*. č. 2, str. 6-7, 2001.
- CHOUTKA, M. *Základy specializace v kopané – učební texty pro DS*. 1. Vyd.. 1968.
- CHOUTKA, M., DOVALIL, J. *Sportovní trénink*. Praha: Olympia 1991.
- CHRÁSTKA, M. *Metody pedagogického výzkumu*. Praha: Grada Publishing, 2007
- LIČKA, W. Rozhovor s trenérskou osobností. *Fotbal a trénink*. č. 1, str. 6-7, 2001.
- MATOUŠEK, F. *Základy kopané*. Praha: Olympia, 1973.
- NAVARA, M., BUZEK, M., ONDŘEJ, O. *Kopaná (Teorie a didaktika)*. Praha: SPN, 1986.
- PRŮCHA, J. *Pedagogický výzkum: uvedení do teorie a praxe*. Praha: Karolinum, 1995.
- PSOTTA, R. *Analýza intermitentní pohybové aktivity*. Praha: Karolinum, 2003.
- TÁBORSKÝ, F., JANČÁLEK, S., ŠAFAŘÍKOVÁ, J. *Házená – teorie a didaktika*. Praha: Praha, SPN, 1989.
- VOTÍK, J. *Trenér fotbalu „B“ licence*. Praha: Olympia 2001